

Lærekandidatordningen i Viken

Utdanning er nøkkelen til arbeid og inkludering,
og legger grunnlaget for menneskers liv.

Viken viser vei.

viken.no

Kompetanse i Viken

Viken fylkesråd vil blant annet:

- › Videreutvikle lærekandidatordningen
- › Bygge et solid lag rundt den enkelte elev

Innhold

Innledning	4
Tidlig innsats	5
Målet med lærerkandidatordningen	5
Tverrfaglig samarbeid	5
Hva er en lærekandidat?	6
Hvem kan bli lærekandidat?	6
Særskilt tilrettelegging og spesialundervisning	7
Tilpasset læreplan/Individuell lærerkandidatplan	7
Endring av kontrakt underveis	8
Veier som fører frem til til fag/svennebrev	8
Kompetanseprøve	9
Kompetansebevis	10
Om lærebedrifter	10
Sentrale begreper	11
Rutiner og ansvarsfordeling	12

Innledning

Videregående opplæring gir adgang til tre ulike sluttkompetanser:

Yrkeskompetanse | **Grunnkompetanse** | **Studiekompetanse**

Lærekandidatordningen gir muligheter til å skreddersy fagopplæring til elever som ønsker opplæring i bedrift, men som ikke sikter mot full yrkeskompetanse.

Målet er å tilby opplæring som gir høyest mulig kompetanse ut fra den enkeltes forutsetninger og behov, og et grunnlag for fremtidig arbeid.

Slik kan man bidra til at flere lykkes og gjennomfører videregående opplæring.

Selv om man i utgangspunktet sikter mot grunnkompetanse, er det fullt mulig å endre status til lærling underveis og oppnå yrkeskompetanse, dersom det er ønskelig og realistisk. For mange er lærekandidatordningen et steg på veien mot fullt fagbrev.

Tidlig innsats

For å sikre at aktuelle lærekandidater får en god læringsprosess, er det viktig å planlegge utdanningsløpet tidlig. Både grunnskole og videregående skole bør informere om og vurdere sammen med elev og foresatt om lærekandidatordningen kan være aktuell.

For at lærekandidaten skal få tilbud om lære plass er, det viktig at elevene får prøvd seg i bedrift mens de fortsatt er i skole, da blir bedriften og eleven kjent med hverandre.

Erfaring viser at det er behov for å sette inn mer ressurser på samarbeidet skole – bedrift.

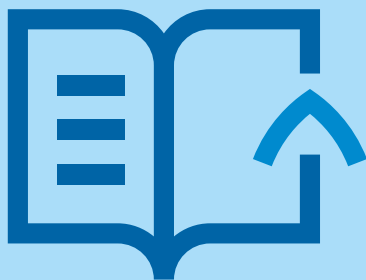
Målet med lærekandidatordningen

Lærekandidatordningen kan bidra til at flere ungdommer opplever mestring. Det er et sentralt mål at flere skal gjennomføre og bestå videregående opplæring.

Lærekandidatordningen er et viktig verktøy for å nå dette målet ved at den kan gi fleksibilitet, inkludering og muligheter i arbeidslivet.

Målene er at lærekandidaten med utgangspunkt i en individuell opplæringsplan skal:

- › Mestres opplæringssituasjonen
- › Oppnå så høy kompetanse som mulig
- › Bli best mulig kvalifisert for arbeidslivet
- › Bidra til bedriftens verdiskaping

Tverrfaglig samarbeid

Aktuelle aktører som kan ha behov for å samarbeide rundt den enkelte elev:

Grunnskole
Videregående skole
Kommune
Fylkeskommune
Lærebedrifter

Nav
Helseinstitusjoner
Foresatte/verge
Barnevernet
Opplæringskontor

Hva er en lærekandidat?

En lærekandidat har tegnet en opplæringskontrakt med sikte på en mindre omfattende prøve enn fag- eller svenneprøve.

Opplæringskontrakten er en avtale mellom lærekandidat og bedrift/opplæringskontor om opplæring på samme måte som lærlingenes lærekontrakt. Kontrakten tegnes når læreforholdet starter og godkjennes digitalt av alle parter.

[Opplæringsloven § 4-1, § 4-5, forskriften § 11-6](#)
[Opplæringsloven § 3-3](#)

Hvem kan bli lærekandidat?

Ungdom som har eller vil få utfordringer med å oppnå full yrkes- eller studiekompetanse, kan legge opp et løp mot grunnkompetanse.

Dette kan være elever:

- › som har hatt spesialundervisning med avvik fra læreplanverket.
- › som har manglende karaktergrunnlag eller ikke vurdering ved overgang til opplæring i bedrift.
- › som har bestått vg1 og vg2, men som av ulike årsaker skal ha en tilpasset læreplan i bedrift.

Avklaring angående opplæringsløp mot grunnkompetanse skjer mellom elev, foresatte, skole og eventuelt PPT.

Lærekandidatordningen fører til grunnkompetanse innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram, og er et ordinært løp i videregående opplæring på linje med lærlingordningen. Utgangspunktet er hovedmodellen i yrkesopplæringen, 2 + 2-modellen, med to år i skole og to år i bedrift. Det er også mulig å legge opp fleksible løsninger, som f.eks full opplæring i bedrift. Unntak fra hovedmodellen må uansett vurderes av fylkeskommunen i hvert enkelt tilfelle
[Opplæringsloven § 3-3](#).

Særskilt tilrettelegging og spesialundervisning

Lærekandidater har samme tilgang på pedagogisk-psykologisk tjeneste som lærlinger og elever.

De kan også ha rett på spesialundervisning, noe lærlinger ikke har.

[Opplæringsloven § 4-2](#) og [Utdanningsdirektoratets veileder til spesialundervisning, kap. 2.10](#)

Tilpasset læreplan

Tilpasset læreplan er et viktig redskap for å kunne planlegge, gjennomføre og dokumentere lærekandidatens opplæring.

Den lages med utgangspunkt i den generelle læreplanen og det enkelte fags læreplan, bedriftens arbeidsoppgaver og kandidatens forutsetninger og muligheter.

Planen beskriver hvilke mål kandidaten skal nå i løpet av læretiden.

Planen kan endres underveis i samarbeid mellom bedrift/opplæringskontor, lærekandidat og fylkeskommunen.

Planen kan endres helt frem til oppmelding til kompetanseprøven.

Endring av kontrakt under læretiden

Lærekandidatordningen skal være en fleksibel ordning med muligheter for tilpasninger underveis. Klarer lærekandidaten å kvalifisere seg til fagprøven, kan kontrakten endres til en lærekontrakt. Lærekandidaten må bestå karakterkravene med inntil stryk i to fellesfag og fulle læreplan mål i lærefaget må være innen rekkevidde.

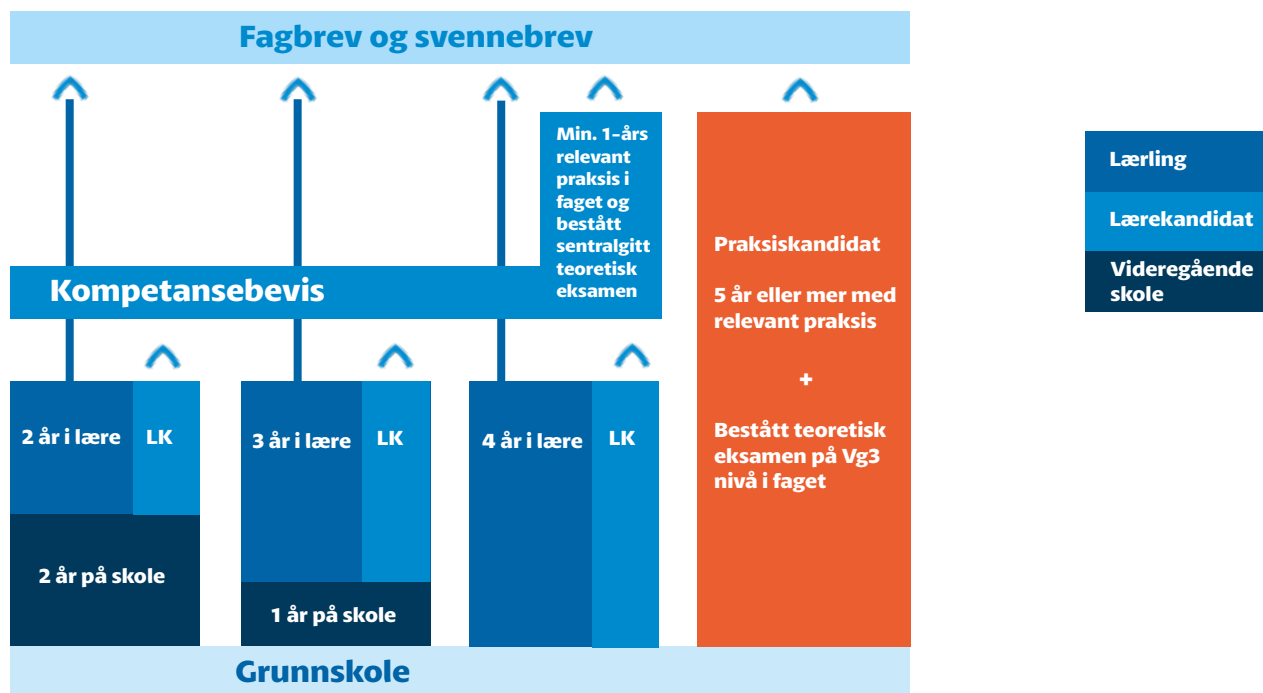
Lærekandidaten endrer da status til lærling med fag- eller svennebrev som mål. På samme måte kan en lærling som har vanskeligheter med å nå opplæringsmålene, endre status til lærekandidat med kompetanseprøve som mål.

Endring av kontrakten i læretiden skjer etter samtykke fra fylkeskommunen – [Opplæringsloven § 4-6](#)

Endring av lærekontrakt til opplæringskontrakt skal skje minimum seks måneder før kontraktstidens utløp.

Heving av opplæringskontrakter følger de samme prosedyrene som heving av lærekontrakter – [Opplæringsloven § 4-6](#)

Veier som fører frem til fag/svennebrev

Kompetanseprøve

På samme måte som for lærlingene, leder lære-kandidatenes opplæring mot en avsluttende prøve. Denne kalles kompetanseprøve og skal prøve lære-kandidaten i de opplæringsmålene som er fastsatt (for kandidaten) i tilpasset læreplan.

Fylkeskommunen har ansvaret for at kompetanseprøver blir utarbeidet og vurdert.

Kompetanseprøven lages og gjennomføres etter samme prinsipper som fag- og svenneprøver.

Karakteren skal gi uttrykk for i hvilken grad kandidaten har nådd de fastsatte opplæringsmålene, og gis etter tredelt skala: Bestått mykje godt, bestått eller ikkje bestått.

Forskrift:

[§ 3-4](#)

[§ 3-49](#)

[§ 3-60](#)

Om lærebedrift

Alle typer bedrifter/arbeidssteder kan være lærebedrift for lærekandidater, dersom de har aktuelle arbeidsoppgaver og en faglig leder som fyller kriteriene for godkjenning.

Bedriften må ikke dekke alle målene i læreplanen for faget.

Bedriften vil få en begrenset godkjenning for å kunne gi opplæring til lærekandidaten. Bedriften kan ikke tegne kontrakt med lærlinger dersom den kun har en begrenset godkjenning.

Kompetansebevis

Lærekandidatene får et kompetansebevis som dokumentasjon på oppnådd kompetanse. Dette har fylkeskommunen ansvaret for.

Forskrift: [§ 3-45](#)

De mest sentrale begrepene knyttet til lærlinge- og lærekandidatordningen

	LÆREKANDIDATER	LÆRLINGER
KOMPETANSE	Får opplæring i et begrenset antall læreplanmål – grunnkompetanse/ (kompetanse på lavere nivå)	Skal nå alle målene i læreplanen – full kompetanse
KONTRAKT	Opplæringskontrakt	Lærekontrakt
EKSAMEN EKSAMINATOR	Kompetanseprøve Prøvenemnd/Fagperson(er)	Fag-/svenneprøve Prøvenemnd
KARAKTERSKALA	Ikke bestått, bestått, bestått meget godt	Ikke bestått, bestått, bestått meget godt
DOKUMENTASJON	Kompetansebevis	Fag-/svennebrev
OPPLÆRINGSSTED	Godkjent lærebedrift eller bedrift med begrenset godkjenning	Godkjent lærebedrift
LÆRETID	2+2 år eller inntil 4 år med full opplæring i bedrift	2+2 år eller inntil 4 år med full opplæring i bedrift
PLANVERK	Deler av læreplanen, tilpasset læreplan (ILKP)	Lære hele læreplanen for VG3 opplæring i bedrift
SØKNAD	Søknad om læreplass/skoleplass 1. februar. Opplæringskontrakt kan tegnes hele året. Gjelder fra dato den tegnes.	Søknad om læreplass/skoleplass 1. mars på www.vigo.no . Lærekontrakt kan tegnes hele året. Gjelder fra dato den tegnes.
OVERGANGS- MULIGHETER	Fra opplæringskontrakt til lærekontrakt	Fra lærekontrakt til opplæringskontrakt
TILSKUDD	Basistilskudd. Spesialundervisningsmidler. Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger og lærekandidater med spesielle behov.	Basistilskudd. Spesialundervisningsmidler. Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger og lærekandidater med spesielle behov.

Rutiner og ansvarsfordeling

Veien fra elev i skole til lærekandidat i bedrift kan virke uoversiktlig med mange involverte parter. Her er en oversikt over roller og ansvarsfordeling.

Hvem som gjør hva, til hvilken tid og hvem det skal gjøres i samarbeid med.

Skolens ansvar før søknad om opplæringskontrakt:

Før søknad:

- > Skolen har ansvar for å informere og veilede aktuelle elever om lærekandidatordningen. F. eks. elever med planlagt grunnkompetanse (planlagt å ikke få karakter i faget), pluss elever med mange stryk og mye fravær (IV i fag).
- > Skolen må kjenne elevens evner og forutsetninger, ha realistiske sluttmaal, kjennskap til hvilke bedrifter eleven har prøvd seg i og hvordan eleven fungerer sosialt og faglig.
- > Skolen kartlegger i samarbeid med elev hva slags bransje og bedrift som kan være aktuell.
- > I god tid før søknadsfristen 1. februar har fagopplæringsseksjonen møte med videregående skoler som har lærekandidatsøkere. I forkant av møtet må skolen ha vurdert og utarbeidet en oversikt over hvem som ikke har muligheter til å oppnå full kompetanse.

Ved innsøking:

- > Ved innsøking til lærekandidatordningen må skolen ha vurdert søkerens motivasjon som tilfredsstillende når det gjelder å gå inn i et opplæringsforhold med de rettigheter og plikter dette medfører.
- > Søkere til opplæringskontrakt skal i utgangspunktet allerede ha etablert kontakt med en bedrift. Skolen må sikre at eleven får en utplasseringsperiode i bedrift og starte en dialog med bedriften om muligheter for å få opplæringskontrakt. Dersom bedriften ikke vil tegne opplæringskontrakt, må skolen prøve å finne en annen bedrift som eleven prøves i. Dersom bedriften ikke har hatt lærling/lærekandidat tidligere og ønsker mer informasjon om ordningen, gir skolen beskjed til fagopplæringsseksjonen som da tar et møte med bedriften.
- > Eleven skal følges opp på en måte som gjør at bedriftens krav, både faglige og sosiale, blir tydelig for eleven. Det er også viktig at bedriften får kunnskap om elevens evner og forutsetninger slik at forventningene og opplæringen tilpasses lærekandidaten.
- > For å sikre at rettighets elever får et tilbud og ikke faller utenfor systemet, skal skolen bidra til at søking skjer på korrekt måte og innen fristen, 1. februar.

Fylkeskommunens ansvar i søkeprosessen og frem til læretidens slutt:

- › Fylkeskommunen har møter med de videregående skolene om mulige lærekandidatsøkere gjennom året. Fylkeskommunen gir råd og veiledning om lærekandidatordningen til skoler, søkere og bedrifter.
- › Der det er behov for avklaringsmøter med eleven, har vi møte med elev/foresatte sammen med skole og eventuelt PPOT.
- › Fylkeskommunen bistår i arbeidet med å utarbeide tilpasset læreplan sammen med kandidaten og bedrift. Den tilpassede planen registreres i Vigo innen 3 mnd etter oppstart.
- › Fylkeskommunen har ansvaret for å tilpasse oppfølging etter bedriftens og lærekandidatens behov. Fylkeskommunen godkjenner oppmeldingen til kompetanseprøven og utsteder kompetansebevis.
- › Fylkeskommunen gir beskjed til OT om hvem som ikke er i videregående opplæring.

